

אין מדת חסידות קודם שמקיים המצוה החיובית

והגרי"י קנייבסקי בספרו ברכת פרץ ביאר עוד, שהוא היפך ממאי דתנן דחתן פטור מק"ש דאנן סהדי דלא יכול לכוון, ואצל הצדיקים אדרבה כמה שהם יותר בשמחה אז מכוון יותר בק"ש, מ"מ יוסף שהיה עליו מצוות כיבוד אב לא יכל לקרוא ק"ש שהיא אינה חיובית ולא יתכן שיקרא ק"ש עפ"י מדרגות הגבוהות ומידת חסידות כי זהו נגד התורה, דאין הלפנים משורת הדין מתקבלת אלא לאחר שמילא את מצותו שחיב.

כמש"כ התוס' (חולין עא): וא"כ לבישתו זו הנחתו ברה"ר, ואין עצה אלא לחזור לאותו רה"י שיצא משם ויניחו שם, או ליכנס לרה"י אחר ולעשות הנחה כלאחר יד.

מבלעדי ישראל אין קיום לאומות העולם

(ע"ב) מאן תנא ליה דחול מעליה ליה לסיד- בפסיקתא רבתי (פיסקא יהודה וישראל אות ה') הביא בבאור קרא והיה מספר בני ישראל כחול הים, והאומות כסיד והיה העמים כמשרפות הסיד ואם אי אתה מכניס חול בסיד אינו עומד, כך אם אין ישראל קיימים אין אומות העולם יכולים לעמוד.

דף פ"א

ביה"כ שאין שם נייר חתוך לשבת מה יעשה

אבנים של בית הכסא- נחלקו האחרונים במי שעשה צרכיו ואין לו נייר החתוך לשבת ויש שם רק נייר שאינו חתוך היאך יתנהג, ופוסקי דורנו הרב אלישיב זצ"ל מובא בארחות השבת (פ"א הע"ג) התירו על ידי שינוי והיינו שישתמש בנייר שאינו חתוך ולאחר כן ישליך הנייר לביה"כ ללא קריעתו, ואחר כך יוריד המים על הנייר, ואעפ"י שהמים קורעים את הנייר, אין בזה חשש, ואם לא נקרע וצריכים עוד בנ"א להשתמש מותר לקרוע בשינוי, וכן אם הנייר הוא במתקן המחובר לקיר וא"א לחרוק הגליל לביה"כ נמי שרי ע"י שינוי כהנ"ל, וכ"כ בחזקת השני (ח"א פ"ח)

היתר קנוח האף בנייר שיש בו אותיות או צורות

(ע"ב) **גופא אמר ר"ל צרור שעלו בו עשבים מותר לקנח בו בשבת**- יש להסתפק על פי דברי הגמ' אלו אי מותר להשתמש בשב"ק בקנוח האף בנייר שיש בהם אותיות או צורות, ובפשטות היה נראה שאסור מדין מוחק ואף שאינו מתכוין יהיה אסור דפסיק רישיה, ואולם יש להתיר דמאי דאיתא בשו"ע (ס"י ש"מ ס"ג ברמ"א) בשם המרדכי דאסור לשבור עוגה שיש עליה אותיות אף דאין מכוון רק לאכילה כיון דמוחק, אולם בדגול מרובה כתב הדהר גמור הוא לא מבעיא לדעת תרומה"ד דפסיק רישיה באיסור דרבנן שרי, אלא אפי' לדעת המג"א דאסור יהא מותר כיון דמקלקל הוא או כלאחר יד אף המג"א יודה דשרי, ולכן בעוגה גם הוי מקלקל וגם כלאחר יד ודאי דשרי יעו"ש שהסכימו עמו הפוסקים, לפי"ז ה"נ ודאי בקנוח האף הוי מקלקל ומוחק שלא ע"מ לכתוב ואינו מתכוין ודאי דשרי כנלענ"ד.

ולכן לא קרא.

אחד, והיה יוסף בוכה על שנחשד כמו בכה שפורש ובוכה על שנחשד (סוף פ"ק דיומא), ושוב היה בוכה שלסוף ילקה יעקב על שחשד בכשרים, דהחושד בכשרים לוקה בגופו, אמנם יעקב לא בכה על הא שחשד בכשרים כי אמר אמותה הפעם נמי לא איכפת לי כיון דעודך חי בצדקותיך, והיינו שהוא מתנחם על המיתה מפני שזכה שהחשד שקר ועודנו בצדקתו.

יעקב קרא שמע בכדי ליחד הנאות להשי"ת

והמהר"ל (בגור אריה) תי' דלא היה כלל זמן ק"ש, אלא ידוע דצדיקים כל הנאה שלהם הוא למענו ית', ולכן עתה בהגיע אליו הנאת ראיית בנו אחרי כ"ב שנים תיכף ומיד אמר קריאת שמע בכדי לתת הנאה זו וליחדו להשי"ת, משא"כ יוסף שהוא עסוק בכיבוד אב אינו יכול כעת לקרוא קריאת שמע

חמדת הדף

מסכת שבת מדף ע"ה - פ"ב

דף ע"ח

האם מים מזין את האדם והנפק"מ להלכה בזה

מכדי מים שתייתו שכיחא רפואתו לא שכיחא- וכתב ברבינו חננאל דכיון דאין המים סועד את האדם לכך שיעורו הוי כרפואה, ומכאן דמים אין בו דבר דמסעיד, ולפי"ז כתב בשו"ת הלכות קטנות (ח"ב סי' רפ"ב) דהשונה מים ביוה"כ פטור כיון דאינו מסעיד וביוה"כ אינו חייב כי אם בדבר המסעיד את האדם, ובשו"ת מנחה חיים (או"ח ח"ג סי' מ"ה) האריך להקשות עליו ולא הסכים בזה, ובשו"ת מנחת אלעזר (ח"ג סי' נ"ח) כתב דידיע לחכמי הרופאים שיש במים דברים המזינים את האדם, ועוד יש מקומות שהמים מבריאיים את האדם ממחלתו וכדו', ובשו"ת אבני צדק (יו"ד סי' צ"ח) דהחוש מוכיח שיש הרבה אנשים ששותים רק מים והם בריאים וחזקים מאוד, הרי דגם מים מזין את האדם, ומ"מ נראה דמדברי ר"ח הנ"ל משמע כהלכות קטנות דמים אינו פטור את האדם.

הא שדקדק לומר פרשה קטנה שבתפילין שהיא שמע ישראל

(ע"ב) **קלף כדי לכתוב עליו פרשה קטנה שבתפילין שהיא שמע ישראל**- והקשו האחרונים למאי היה צריך לומר שהיא שמע הא פרשה קטנה הוא שמע, והתו"ט תי' דכיון דפרשה הראשונה קורין אותו גם על המטה היה רגילות לכתבה יותר והיינו דקאמר פרי' קטנה שהיא ק"ש, והפרי חדש (מים חיים) תי' דבא למעט פרי' סוטה שהיא יותר קטנה, אולם בי"ד דוד הקשה על ב' הפי' האלו דלתי"ט קשה הא רש"י כתב דהטעם דאסור כיון דדמיה יקרין לא עבדי מיניה קשר מוכסין, ולהפרי"ח קשה הא כתיב פרשה קטנה "שבתפילין", ולכן פירש עפ"י דברי הט"ז (ס"י ל"ב ס"ק כ"ו) דהמנהג להניח חלק בסוף הפרשה, ואתי לאשמעינן דרק כזה שיעור כמו הפרשה הקטנה עם עוד חלק שבסוף אסור. ובשבת של מי כתב דאל"ה ה"א דקאמי על והיה כי יביאך שהוא קטנה יותר מויאמר עם שמוע, וכי היכי דאמרין (קידושין סד:) דמי שאומר שקידש בתו הקטנה ואינו יודע אם קטנה שבקטנות או

קטנה שבגדולות, ובלחם שמים כתב דהו"א דקטנה פירושו אחרונה כדכתיב (זכריה ד- י) כי מי בז ליום אחרון.

דף ע"ט

האם עור הנקרא מצה מלמד הדין למצוות מצה לביל פסח

שלושה עורות הם מצה חיפה ודיתרא- ובריטב"א כתב וז"ל איכא דדיק מהכא שאין לתת מלח במצה של פסח דסתם מצה בלא מלח כדאמרין הכא, וליתא דהא חלות מצות של מנחות היה בהם מלח וכדכתיב על כל קרבנך תקריב מלח, ועכ"ז קרי ליה מצות, ויעוין בקרבן נתנאל (פסחים פ"ב סי' כ"ג אות ח') שהוסיף עוד להוכיח דליתא להאי דינא דאם מביא מכאן דמשמע דמצה לית בה מלח א"כ גם קמח לא יכניס דהא כתיב גם דלא קמיה, אלא ודאי הא דתני מצה הכוונה רק דאינו מעובד כמו מצה של פסח שלא נעשה בה תיקון כמו הלחם.

קלף שלא גררו כל העור אי כשר או לא

(ע"ב) **ת"ש הלכה למשה מסיני תפילין על הקלף ומוזזה על דוכסוסטוס**- הנה בשו"ת חת"ס (או"ח סי' ג') כתב להלכה דכל שנקלף העור הנוגע בבשר ממש שוב לא איכפת לו, אם נשאר עוד עור דק שלא גררו, ובנשמת אדם (כלל י"ד אות ג') שגם כתב כעין זה דאם גררו מצד אחד והיינו שלא נשאר הקלף שלם מצד אחד נקרא גויל וכשר, ובשו"ת גבעת פנחס (ס"י נ"ו) כתב דהטעם שאם נשאר קצת שלא גררו כשר הוא דכיון דכל הפסול הוא דאל"ה הוי חשוב מחמת עצמו והוי חציצה בין הקלף לכתב, ולכן כאשר נשאר רק קצת אין רישומו ניכר ובטל אגב הקלף.

דף פ'

אדם שהלך ברה"ר ומצא ממחטת אף בכיסו מה יעשה

אמר רבא הוציא (דיו שיכול לכתוב בזה) שתי אותיות וכתבן שהוא מהלך חייב כתיבתן זו היא הנחתן- חידש בזה בשו"ת ארץ צבי (ח"א סי' ס"א ובס"י ע"ו) דאדם ההולך ברה"ר בשבת והורגיש שיש בכיסו ממחטת אף אין לעשות כדרך בני אדם שהיא מוציאו בדרך הליכתו ולובשו כדי שלא לעשות הנחה ברה"ר, דכיון דכתבו התוס' (כאן) דהטעם דחייב בהוציא דיו וכתבן שהוא מהלך כיון דבטל הדיו אל הנייר, וא"כ ה"נ הבגד בטל לגוף

מדור זה נודב ע"י מוקיר רבנן אהוד יששכר ה"ו לע"נ בהירה בת בתיה

שאלה מ"ז? חינוך לקטן האם רק האב מחויב בחינוך הקטן או גם אמו חייבת בחינוכו?
שאלה מ"ח? הא דבן עשרים שנה אין מענישים בשמים האם זה אפי' על מצוות הכתובות בתורה להדיא אזהרה בזה?

לחידודא

"פתרון לחידודא" - גליון כ"ה פר' מקץ

שאלה מ"ה? מי שנעשה בר מצוה ביום השבת של חנוכה, האם בהדלקתו של ערב שבת יוכל להוציא הגדול ידי חובת הדלקת נר חנוכה?
שאלה מ"ו? האם מותר להטעין פלאפון בבית הכנסת והאם צריכין לשלם עבור ההטענה לביהכ"נ?
מ"ה כתב בשו"ת פני מבין (או"ח סי' רנ"א) דכיון דקיי"ל הדלקת עושה מצוה והרי בזמן ההדלקה אינו בר חיובא, חובת ההדלקה, דבההיא שעתא אינו בר חיובא.
מ"ו כיון דהטענת הפלאפון הויא בזיון לקדושת בית הכנסת יש לאסור לחומרא, אולם מדיני ממונות נראה דיש להתיר כיון דעלות החשמל בנידון כזה הוא מועט מאוד, כפי שהוכיחו בחברת החשמל, ודאי שבכונן דא הגבאים מוחלים ויש להתיר הדבר, וכן פסקו להיתר כמה מרבני זמננו, הרה"ר ר' עזריאל אורבאך שליט"א אמר דכיון דהוי דבר מועט סברי ומחלי, וכן הדין לגבי הטענת מחשב נייד בביהכ"נ שהוא לצורך לימוד.

מדור זה נכתב הרב שמעון בן בריינא והרב חיים ברוך יהודא בן הינדא שרה שליט"א